

Reflektiivisyys ja reflektointi

KT Marita Neitola, Turun yliopisto

Brahea Pitoa ja vetoa veon työhön-hanke: Ratkaisukeskeiset menetelmät ja konsultaatio erityisopettajan työssä 4 op

11.10.23

Pitoa ja vetoa: Ratkaisukeskeiset menetelmät ja konsultaatio erityisopettajan työssä 4 op

Harjoitus

- Mitkä tasot (Alact) yleensä saavat sinulta runsaasti huomiota reflektiossasi ja mitkä vähemmän?
- Mieti jokin tilanne lähimenneisyydestäsi ja kirjoita sitä koskeva reflektiosi paperille.
- Merkitse numeroin, millaisia Alact-mallin tasoja löydät reflektioistasi. Tarkastele, kuinka huolellisesti kävit joka "stepin" läpi.
- 15 min.
- Pari/pienryhmätyöskentely 30 min.
- Kuvatkaa toisillenne reflektionne. Pohtikaa kuunnellessanne, mitä tasoja löydätte kertojan reflektiosta. (Kertoja ei siis kerro näitä tasoja valmiiksi toisille).
- Löydätkö joitakin säännönmukaisuuksia reflektoinneissanne?
- Mitä uutta oivalsitte käydessänne läpi tasoja ja reflektoidessanne tilannetta? Kirjatkaa asiat muistiin raportointia varten.

Pitoa ja vetoa: Ratkaisukeskeiset menetelmät ja konsultaatio erityisopettajan työssä 4 op

Case Neela

- Neela työskentelee veona. Veojen keskinäisen työnjaon mukaisesti kukin veo myös konsultoi ja kouluttaa varhaiskasvatuksen henkilökuntaa joistakin tietyistä aiheista, joista henkilöstö on toivonut lisää tietoa.
- Neelan tehtävänä on toteuttaa koulutus autismin kirjosta. Hänellä on aiheesta omaakin kokemusta.: hänen nuoremmalla veljellään on diagnosoitu autismi. Koulutustaan valmistellessaan hän on tutkinut useita aiheeseen liittyviä julkaisuja.

Pitoo ja vetoa: Ratkaisukeskeiset menetelmät ja konsultaatio erityisopettajan työssä 4 op

Case Neela

- Koulutustilaisuuden aluksi Neela pyytää koulutettaviaan kirjoittamaan ylös joitakin autismin piirteitä. Sen jälkeen Neela alustaa aiheesta tutkimus- ja kirjallisuustietoon perustuen. Hän opastaa esityksessään henkilöstöä siitä, mitä ja miten he voivat opettaa ja ohjata lapsia, joilla on autismin kirjo. Kaikki vaikuttavat kuuntelevan, mutta vähemmän innostuneesti. Neela ymmärtää esityksensä olleen lähinnä yksinpuhelua.

Pitoo ja vetoa: Ratkaisukeskeiset menetelmät ja konsultaatio erityisopettajan työssä 4 op

Case Neela

- Kun hän jättää lopussa tilaa kysymyksille, joku kysyy, miksi hän valitsi tämän aiheen. Vastauksena Neela kertoo veljestään, jolla on diagnosoitu autismi. Yhtäkkiä koulutettavat ovatkin aiheesta hyvin kiinnostuneita ja kysymyksiä hänen henkilökohtaisista kokemuksistaan tulee jatkuvasti. Neelasta tilanne on vaativa ja häntä hivenen jännittää, mutta keskustelua viriää puolin ja toisin.

Pitöa ja vetoa: Ratkaisukeskeiset menetelmät ja konsultaatio erityisopettajan työssä 4 op

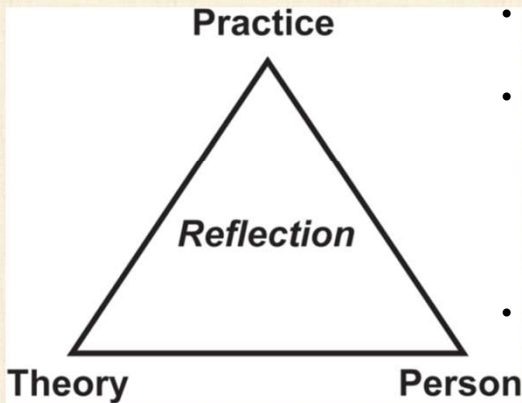
Case Neela

- Myöhemmin Neela keskustelee koulutuskokemuksestaan kollegoidensa kanssa työnohjauksessa. Yhteisen pohdinnan kautta Neela tulee tietoiseksi siitä, että hän tiedostamattomasti yhdisti opetuksen 'tiedon siirtämiseen'. Tämä näkemys alkaa nyt muuttua ryhmäpohdinnan ansiosta. Neela alkaa ymmärtää, että voi olla tärkeää tuoda esiin jotakin itsestään vuorovaikutustilanteissa sekä motivaation syntymiseksi.
- Neela ymmärtää oivaltaneensa jotakin olennaista, mutta nämä oivallukset myös herättävät hänessä hieman epävarmuutta ja jännitystä. Puhuessaan tutkimustiedosta Neela tunsi olonsa turvallisemmaksi kuin yhteisessä keskustelussa. Hän muistaakin, että opettajankoulutuksessa puhuttiin pedagogisen suhteen merkityksestä ja oppimisesta ns. mukavuusalueen ulkopuolella - johon sisältyi teemoja kuten "turvallisuus vastaan haaste". Nämä teoreettiset oivallukset näyttävät liittyvän tähän oppimiskokemukseen ja hän päättää lukea niistä uudelleen.

Pitöa ja vetoa: Ratkaisukeskeiset menetelmät ja konsultaatio erityisopettajan työssä 4 op

Reflektio yhdistää käytännön, teorian ja oman itsen (Korthagen 2022)

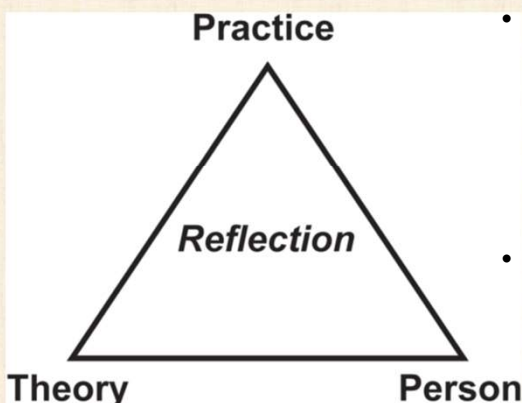

- Reflektio tuottaa muutakin kuin toiminta- tai käyttäytymisvaihtoehtoja
- Käsitys omasta roolista muuttuu- ammatillinen identiteetti kehittyy sen suhteen, miten itsensä näkee esim. veona
 - Oppia jotakin omasta itsestään on reflektion keskeinen lopputulos
- Teorian ja käytännön yhdistyminen - käyttöteoria

Pittoa ja vetoa: Ratkaisukeskeiset menetelmät ja konsultaatio erityisopettajan työssä 4 op

Reflektio yhdistää käytännön, teorian ja oman itsen (Korthagen 2022)

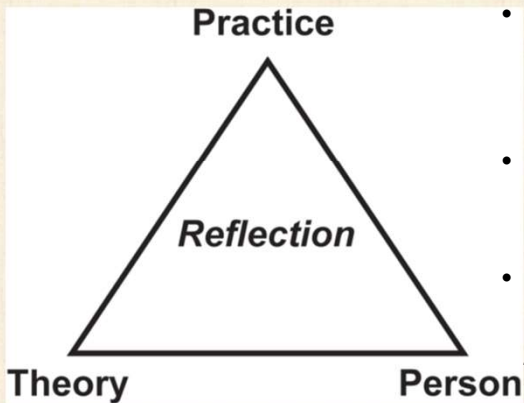

- Reflektio tuo järjestystä kaottisiin kokemuksiin- jäsentää.
 - Self-efficacy: kokemus omasta pätevyydestä, osaamisesta, kyvykkyydestä
 - Autonomian tunne: auttaa antamaan suuntaa yksilön kehitykselle ja auttaa ihmisiä saavuttamaan omat tavoitteensa
- Omien tiedostamattomien uskomusten tunnistaminen
 - Tullaan tietoiseksi omista mahdollisista jopa epäeettisistä tai sosiaalista oikeudenmukaisuutta koskevista asenteista
- Ammatillista kasvua voi tapahtua myös itsenäisesti asioita pohtien

Pittoa ja vetoa: Ratkaisukeskeiset menetelmät ja konsultaatio erityisopettajan työssä 4 op

Reflektio yhdistää käytännön, teorian ja oman itsen (Korthagen 2022)

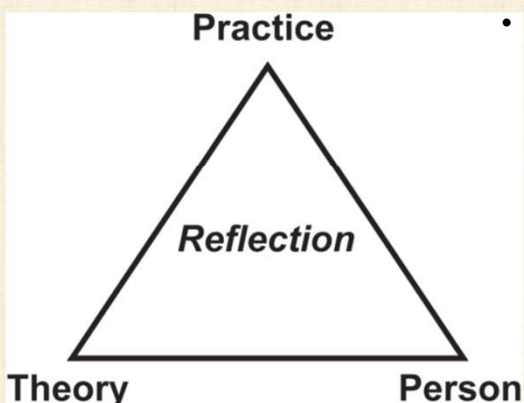

- reflektio + lukeminen = oman ammatillisen kasvun tukeminen
 - Perustavanlaatuinen asia opettajan ammatillisessa kehityksessä
- Reflektio auttaa olemaan tietoinen ja huomioimaan omat toimintatapansa esim. eri tahojen kanssa toimiessa
- ”Hyvät opettajat ovat reflektiivisiä ammattilaisia, jotka tietävät mitä tekevät ja miksi.”

Pittoa ja vetoa: Ratkaisukeskeiset menetelmät ja konsultaatio erityisopettajan työssä 4 op

Reflektio yhdistää käytännön, teorian ja oman itsen (Korthagen 2022)

- Ammatillisten keskustelujen merkitys:
 - Sen sijaan, että puhutaan siitä, miten juuri minä teen, voidaan keskustella sen tekemisen taustalla vallitsevista ajattelutavoista, periaatteista jne.
 - Oppivan yhteisön idea! – koko tiimin ammatillinen kehittyminen
 - Parempaa tukea muiden reflektiolle, kun tuntee prosessin itse; sen sudenkuopat ja ohjaavat periaatteet
 - Vrt. veon työ, esim. konsultointi

Pittoa ja vetoa: Ratkaisukeskeiset menetelmät ja konsultaatio erityisopettajan työssä 4 op

Arvaja & Malinen, 2013

- Minä-positio: kiinnittyy yksilöiden kokemuksiin erilaisissa ryhmissä, yhteisöissä ja vuorovaikutussuhteissa; esimerkiksi Minä oppijana, äitinä tai opettajana.
 - monia erilaisia Minä-positioita, joita käytetään ilmaisemaan erilaisia näkökulmia, jotka ovat sidoksissa näihin yhteisöihin ja niiden arvoihin, käytäntöihin, käsityksiin ja normeihin
 - Dialogisen oppimisen näkökulmasta opetuksen tulisi mahdollistaa ja tukea erilaisten Minä-positioiden käyttöä ja sitä kautta tehdä oppimis- ja opetustapahtumasta merkityksellistä ja omakohtaista.

Pitoo ja vetoa: Ratkaisukeskeiset menetelmät ja konsultaatio erityisopettajan työssä 4 op

Arvaja & Malinen, 2013

- Sisäinen dialogi
 - ” Sisäinen dialogi on luonteeltaan yksilön itsenäistä ajattelua; argumentointia, reflektointia ja analysointia erilaisten näkökulmien välillä. Oppimistilanteissa sitä on mahdollista tukea ja saada näkyväksi *yhtäältä yhteisen pohdiskelun ja keskustelun kautta* ja toisaalta erilaisten kirjoitustehtävien kuten *omakohtaistavien pohtimistehtävien tai oppimispäiväkirjojen kautta*. Lähtökohtana sen tukemiselle on yksilön ”altistaminen” muille äänille, vieraalle, erilaiselle, toiseudelle tai uudelle näkökulmalle.”

Pitoo ja vetoa: Ratkaisukeskeiset menetelmät ja konsultaatio erityisopettajan työssä 4 op

Lähteitä

- Arvaja, M. & Malinen, A. (2013). Dialoginen oppiminen aikuisopiskelijan näkökulmasta. Teoksessa J.T. Hakala & K. Kiviniemi (toim). Vuorovaikutuksen jännitteitä ja oppimisen säröjä. Aikuispedagogiikan haasteiden äärellä. Kokkolan yliopistokeskus Chydenius, 59-72.
- Eteläpelto, A. & Vähäsantanen, K. (2006). Ammatillinen identiteetti persoonallisena ja sosiaalisena konstruktiona. Teoksessa A. Eteläpelto & J. Onnismaa (toim.) Ammatillisuus ja ammatillinen kasvu. Vantaa: Kansanvalistusseura, 26-49.
- Korthagen, F. & Nuijten, E. (2022). The Power of Reflection in Teacher Education and Professional Development: Strategies for In-Depth Teacher Learning.

Pitää ja vetoa: Ratkaisukeskeiset menetelmät ja konsultaatio erityisopettajan työssä 4 op

**TURUN
YLIOPISTO**

**Pidän päätösseminaarissa vielä alustuksen konsultaatiosta
opetustyössä.**